

ยุทธศาสตร์สถาบันอุดมศึกษา
เพื่อเตรียมเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน

โดย ... ดร.สุเมธ นลินันท์
อดีตนายกรัฐมนตรีและกรรมการการอุดมศึกษา

การสัมมนาเครือข่ายการวางแผนอุดมศึกษา ครั้งที่ 13/2555
วันที่ 9 พฤศจิกายน 2555
ณ มหาวิทยาลัยพะเยา

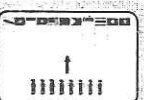
ประเด็นหลัก ประกอบด้วย

จุดมุ่งหมายหลักของประชาคมอาเซียน
(ASEAN Community)

การศึกษากับบูรณาการของ 3 เสาหลักประชาคมอาเซียน
(AEC , ASCC และ APSC)

การคาดการณ์บริบทใหม่ของประชาคมอาเซียน

ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยสู่ประชาคมอาเซียน

จุดมุ่งหมายหลักของประชาคมอาเซียน
(ASEAN Community)

ASEAN 2510 “ปฏิญญากรุงเทพ”

- » เพื่อความร่วมมือในการเพิ่มอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคม วัฒนธรรมในกลุ่มประเทศสมาชิก
- » เพื่อธำรงรักษาสันติภาพ และความมั่นคงในภูมิภาค เปิดโอกาสให้คลายข้อพิพาทระหว่างประเทศสมาชิกอย่างสันติวิธี

3

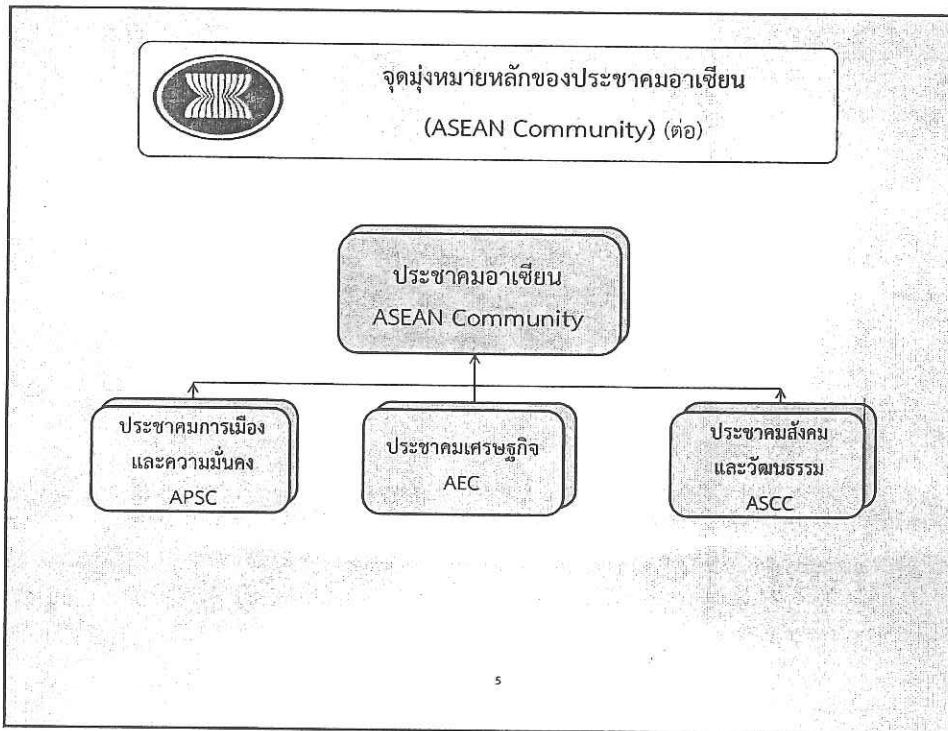

จุดมุ่งหมายหลักของประชาคมอาเซียน
(ASEAN Community) (ต่อ)

AESAN Charter 2551 ความมุ่งประสงค์ของ ASEAN 15 ข้อ สรุปได้ดังนี้

- » ธำรงรักษาสันติภาพ และความมั่นคงในภูมิภาค
- » การสร้างตลาดและฐานการผลิตเดียว มีการรวมตัวทางเศรษฐกิจที่มั่นคง
- » การพัฒนาที่ยั่งยืน ผ่านความร่วมมืออย่างใกล้ชิด ด้านการศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

4

การศึกษากับบูรณาการของ 3 เสาหลักประชาคมอาเซียน
(AEC , ASCC และ APSC)

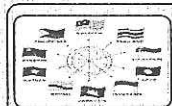
การศึกษา

คือ กลไกสำคัญในการพัฒนามนุษย์เพื่อความร่วมมือ
ในการสร้างสรรค์ประชาคมอาเซียนที่เป็นปึกแผ่น
และมั่นคงภายในปี 2558

ปฏิญญาชะอำ-หัวหิน 2552

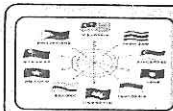
“ Declaration on Strengthening Cooperation
on Education to Achieve an ASEAN Caring
and Sharing Community”

7

บทบาทของการศึกษาในเสาหลัก
“ด้านการเมืองและความมั่นคง”

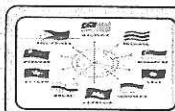
- » ส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจและความซาบซึ้งเกี่ยวกับ ASEAN Charter โดยบรรจุเนื้อหาสาระ ASEAN ในหลักสูตร และแจกจ่าย ASEAN Charter ที่แปลเป็นภาษาประจำชาติ
- » ให้ความสำคัญกับหลักการของประชาธิปไตย เคารพในสิทธิมนุษยชนและค่านิยมในสันติภาพ ในหลักสูตรของสถานศึกษา
- » ส่งเสริมความเข้าใจและความซาบซึ้งในความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ระหว่างครูในภูมิภาค ด้วยการฝึกอบรม การแลกเปลี่ยนและการพัฒนาฐานข้อมูล
- » จัดเวทีเสวนาพบปะในหมู่ผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเป็นประจำ

บทบาทของการศึกษาในเสาหลัก
“ด้านเศรษฐกิจ”

- » พัฒนารอบทักษะแห่งชาติ และยกระดับให้สูงขึ้น
สู่กรอบมาตรฐานทักษะอาเซียน
- » ส่งเสริมการเคลื่อนย้ายนักศึกษาใน ASEAN
- » ส่งเสริมการเคลื่อนย้ายแรงงานระดับทักษะด้วยกลไก
ความร่วมมือระหว่างประเทศ พร้อมทั้งการป้องกัน และ
ยกระดับมาตรฐานการศึกษาและวิชาชีพ
- » พัฒนามาตรฐานสมรรถนะของอาชีพ เพื่อสนับสนุน
การพัฒนามนุษย์ในภูมิภาคและความสามารถในการแข่งขัน
- » ส่งเสริมการพัฒนามาตรฐานสมรรถนะร่วมด้านอาชีวศึกษา
และมัธยมศึกษา เพื่อเป็นฐานในการเทียบเคียง และส่งเสริม
การยอมรับร่วมกัน

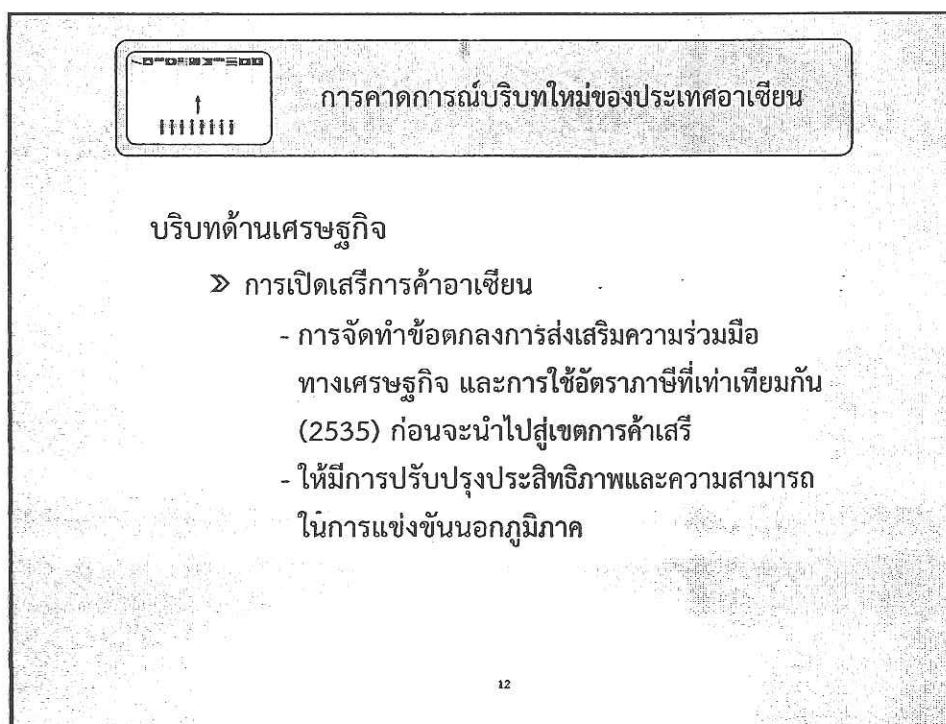
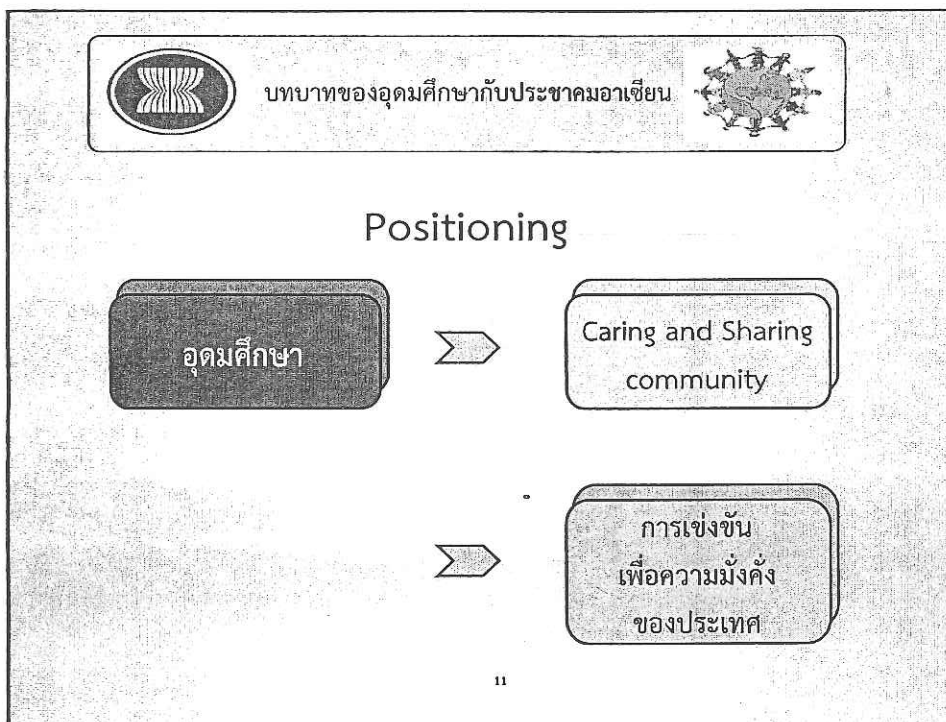
9

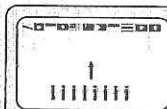

บทบาทของการศึกษาในเสาหลัก
“ด้านสังคม-วัฒนธรรม”

- » พัฒนาเนื้อหาสาระร่วมเกี่ยวกับ ASEAN เพื่อการพัฒนา
และการสอนของครู
- » จัดหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับ ASEAN Arts and
Cultures
- » สอนภาษา ASEAN เป็นวิชาเลือกภาษาต่างประเทศ
- » ส่งเสริม ASEAN Outreach programs,
ASEAN Community-based programs
- » จัด life-long learning in ASEAN
- » จัด ASEAN Educational Research Convention

10

การคาดการณ์บริบทใหม่ของประเทศไทย

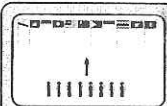
(ต่อ)

บริบทด้านเศรษฐกิจ (ต่อ)

» การเป็นตลาดและฐานการผลิตร่วม

- ยกเลิกข้อจำกัดการค้าบริการทั้งหมด (ภายในปี 2553) ภาษีศุลกากร ทรัพย์สินทางปัญญา การพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจ
- การพัฒนาเขตการลงทุนอาเซียนให้เป็น แหล่งผลิตสินค้าหลักของอาเซียน
- การเคลื่อนย้ายคนและสินค้าอย่างเสรี
- การเชื่อมโยงเครือข่ายโทรคมนาคม และเทคโนโลยีสารสนเทศ

13

การคาดการณ์บริบทใหม่ของประเทศไทย

(ต่อ)

บริบทด้านเศรษฐกิจ (ต่อ)

» การวางแผนแหล่งผลิตสำคัญของอาเซียน

โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มตามความพร้อมเชิงยุทธศาสตร์

กลุ่ม 1

เป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตรกรรม ได้แก่ พม่า ลาว และกัมพูชา

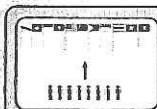
กลุ่ม 2

เป็นฐานการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม ได้แก่ เวียดนาม อินโดนีเซีย บรูไน และฟิลิปปินส์

กลุ่ม 3

เป็นฐานการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับระบบเศรษฐกิจที่พึ่งพาแรงงานขั้นสูง ได้แก่ ไทย มาเลเซีย และสิงคโปร์

14

การคาดการณ์บริบทใหม่ของประชาอาเซียน

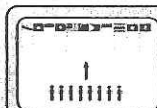
(ต่อ)

บริบทด้านเศรษฐกิจ (ต่อ)

» รูปแบบการเปิดเสรีการค้าบริการ

- 1 การให้บริการข้ามพรมแดน
(Cross Border Supply)
- 2 การบริโภคในต่างประเทศ
(Consumption Aboard)
- 3 การจัดตั้งธุรกิจเพื่อให้บริการ
(Commercial Presence)
- 4 การเคลื่อนย้ายบุคลากร
(Movement of Natural Person)

15

การคาดการณ์บริบทใหม่ของประชาอาเซียน

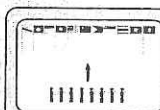
(ต่อ)

บริบทด้านการศึกษา

» การให้บริการการศึกษา

- การให้บริการข้ามพรมแดนด้วยระบบการศึกษาทางไกล หรือ E-learning ที่ไม่รู้สถาบันให้บริการนั้นมีตัวตน มีคุณภาพมากน้อยเพียงใด
- การจัดตั้งสถานศึกษาจากประเทศสมาชิกอาเซียนในประเทศไทย และการที่ประเทศไทยไปจัดตั้งสถานศึกษาในอาเซียน

16

การคาดการณ์บริบทใหม่ของประเทศไทย

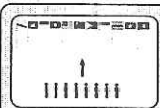
(ต่อ)

บริบทด้านการศึกษา (ต่อ)

» การเคลื่อนย้ายนักศึกษา

- นักศึกษาไทยมีโอกาสเรียนรู้ในประเทศเพื่อนบ้านผ่านระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ
- นักศึกษาในสมาชิกอาเซียนมีโอกาสมาเรียนรู้ผ่านระบบการศึกษาของไทยเพิ่มมากขึ้น
- รวมทั้งนักศึกษาจากประเทศพันธมิตรของอาเซียนจะได้โอกาสนั้น ๆ ด้วย

17

การคาดการณ์บริบทใหม่ของประเทศไทย

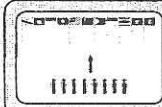
(ต่อ)

บริบทด้านการศึกษา (ต่อ)

» การเคลื่อนย้ายนักวิชาการ นักวิจัย คณาจารย์

- อาจารย์คุณภาพจะหลั่งไหล ถ่ายเทมากขึ้นในภูมิภาค
- มีการแข่งขันเรื่องเงินเดือน ค่าตอบแทน บรรยากาศทางวิชาการมากขึ้น
- รูปแบบการจ้างอาจารย์ นักวิจัย จะเปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งวัฒนธรรมการบริหารงานบุคคล จะเปลี่ยนแปลงไป

18

การคาดการณ์บริบทใหม่ของประเทศไทย

(ต่อ)

บริบทด้านการศึกษา (ต่อ)

» บทบาทใหม่ของมหาวิทยาลัย

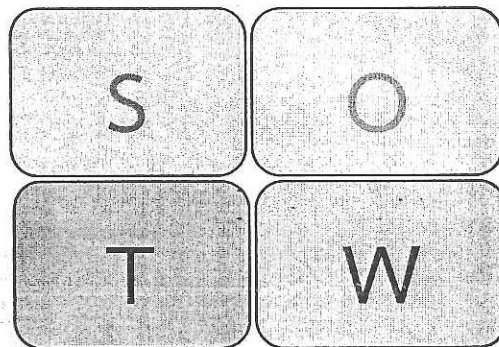
- รัฐบาลจะให้ความสำคัญกับมหาวิทยาลัยในการผลิตกำลังคนให้ตอบสนองยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศมากขึ้น
- มหาวิทยาลัยจะถูกดึงเข้าสู่กรอบการทำงานเชิงยุทธศาสตร์มากขึ้น
- มหาวิทยาลัยต้องมีความคล่องตัวและตอบสนองภารกิจที่เป็นสากลมากยิ่งขึ้น
- การสร้างองค์ความรู้ และการวิจัยจะมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น

19

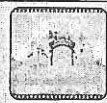

ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยสู่ประชาคมอาเซียน

SWOT อุดมศึกษาไทยสู่ประชาคมอาเซียน

20

ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยสู่ประชาคมอาเซียน

(ต่อ)

จุดแข็ง (Strengths)

- มีระบบการกำกับ ส่งเสริม สนับสนุนคุณภาพการศึกษา
มาตรฐานการศึกษา และระบบการประกันคุณภาพ
- มีการปรับระบบการศึกษาให้มีความเป็นสากลมากกว่า 20 ปี
- มีโครงข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาเฉพาะ
- มีความหลากหลายในรูปแบบการจัดการศึกษา และ
มีเป้าหมายภารกิจตอบสนองความต้องการที่แตกต่างกัน
- มีการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่คล่องตัว มีประสิทธิภาพ
และการส่งเสริมการพัฒนาไปสู่มหาวิทยาลัยในกำกับ
ของรัฐอย่างต่อเนื่อง

21

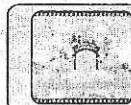
ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยสู่ประชาคมอาเซียน

(ต่อ)

จุดอ่อน (Weakness)

- การขาดแคลนอาจารย์ปริญญาเอกที่มีคุณภาพ
- การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ และภาษาประเทศ
เพื่อนบ้านยังขาดประสิทธิภาพ และมีความสนใจ
จากผู้เรียนน้อยมาก
- หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล
เน้นความรู้ความเข้าใจเชิงทฤษฎี แต่ขาดทักษะใหม่
ในการดำรงชีพ ซึ่งไม่ตอบสนองความต้องการในการพัฒนา
ประเทศ

22

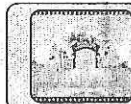
ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยสู่ประชาคมอาเซียน

(ต่อ)

จุดอ่อน (Weakness) (ต่อ)

- มีจำนวนนักวิจัยน้อย ผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในระดับนานาชาติต่ำ และการลงทุนด้านการวิจัยขาดความชัดเจน
- มีการขยายตัวในเชิงปริมาณในบางสาขาวิชา จนไม่สามารถควบคุมคุณภาพได้

23

ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยสู่ประชาคมอาเซียน

(ต่อ)

โอกาส (Opportunities)

- มีจุดที่ตั้งได้เปรียบ และเป็นศูนย์กลางการคมนาคมติดต่อสมาชิกหลายประเทศ
- เป็นที่ตั้งองค์กรระหว่างประเทศด้านการศึกษา และได้รับการสนับสนุนพิเศษจากรัฐบาล
- รัฐให้การส่งเสริมการศึกษานานาชาติ เพื่อเพิ่มรายได้และยกระดับคุณภาพสู่สากล
- ธุรกิจของคนไทยมีฐานการปฏิบัติงานในประเทศสมาชิกอาเซียน และในขณะที่เดียวกันประเทศไทยยังเป็นฐานธุรกิจของประเทศคู่ค้าอาเซียน : เกาหลี ญี่ปุ่น จีน

24

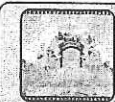
ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยสู่ประชาคมอาเซียน

(ต่อ)

โอกาส (Opportunities) (ต่อ)

- ภาครัฐเห็นความสำคัญของมหาวิทยาลัยในการพัฒนาองค์ความรู้ การพัฒนามนุษย์ในเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และเศรษฐกิจฐานความรู้/เทคโนโลยี เพื่อการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ระบบเศรษฐกิจของประเทศ

25

ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยสู่ประชาคมอาเซียน

(ต่อ)

ภัยคุกคาม (Threats)

- ขาดวิสัยทัศน์การพัฒนากำลังคนให้เป็นพลังขับเคลื่อนเศรษฐกิจและนโยบายการพัฒนาประเทศ
- ขาดความชัดเจน และความต่อเนื่องในการบริหารงบประมาณเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา
- มาตรการด้านคุณภาพ/มาตรฐานอุดมศึกษาแต่ละประเทศ ยังมีความแตกต่างกัน
- นโยบายเปิดแนวรุกบริการอุดมศึกษาอย่างรุนแรงของบางประเทศ

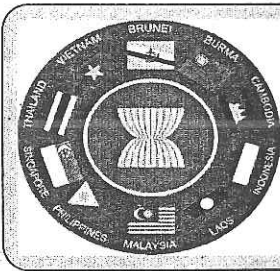
26

ข้อเสนอแนะ
วิทยาลัยฯ และยุทธศาสตร์อุดมศึกษาสู่อาเซียน

วิทยาลัยฯ
บัณฑิตไทยมีศักยภาพสูงในการสร้างงาน
และส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นผู้นำทางเศรษฐกิจในอาเซียน

27

ประเด็นเชิงยุทธศาสตร์
อุดมศึกษาไทยสู่ประชาคมอาเซียน

28

**ประเด็นที่ 1. การกำหนดนโยบายมหภาค
และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของรัฐ**

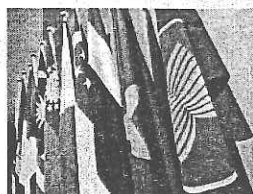
- ๕๕** กำหนดนโยบาย และเป้าหมายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
ของรัฐ เพื่อให้เป็นปัจจัยนำในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ
- กำหนดสาขา-กลุ่มอุตสาหกรรมที่เป็นยุทธศาสตร์หลัก
ของประเทศพร้อมเป้าหมายการสร้างงานในแต่ละสาขา
 - กำหนดมาตรฐานคุณภาพ/สมรรถนะของกำลังคน
เพื่อกระจายการผลิตไปตามภูมิภาค และประเภท
ของมหาวิทยาลัย
 - กำหนดเป้าหมายและส่งเสริมนักศึกษาต่างชาติมาศึกษา
ในประเทศไทย

29

**ประเด็นที่ 1. การกำหนดนโยบายมหภาค
และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของรัฐ (ต่อ)**

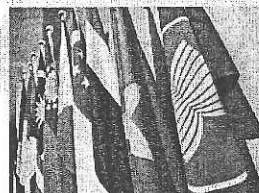
- ๕๕** กำหนดขนาดการลงทุน เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในแต่ละ
สาขาตามมาตรฐานคุณภาพ และสมรรถนะที่แตกต่างกัน และให้
การสนับสนุนงบประมาณ
- ๕๕** พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
เพื่อการแข่งขันของประเทศ
- โครงสร้างพื้นฐานด้าน ICT
 - โครงสร้างพื้นฐานด้านทรัพย์สินทางปัญญา
 - จัดตั้งกองทุนสนับสนุนการแข่งขันของมหาวิทยาลัย
ทั้งการผลิตบัณฑิต และการวิจัย
 - จัดตั้งกองทุนสนับสนุนการจ้างอาจารย์
ผู้ทรงคุณวุฒิระดับนานาชาติ

30

ประเด็นที่ 2. การสร้างความเข้มแข็งและประสิทธิภาพ
ภายในระบบอุดมศึกษา

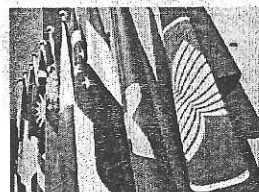
- ☑ ส่งเสริมอิสระ ความคล่องตัวในการบริหารมหาวิทยาลัย
 - สนับสนุนการพัฒนามหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ
 - การมอบอำนาจ การกระจายอำนาจ และส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานภายในมหาวิทยาลัย
- ☑ สนับสนุนทุนพัฒนาอาจารย์ระดับปริญญาเอกที่มีศักยภาพด้านการวิจัยสูง
- ☑ พัฒนาระบบการจ้างงานชาวต่างชาติให้สามารถแข่งขันได้

31

ประเด็นที่ 3. การสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง
สู่ประชาคมอาเซียน

- ☑ การพัฒนาทักษะพื้นฐานเพื่อการดำรงชีพ
 - ภาษาอังกฤษ และภาษาต่างประเทศ
 - การใช้ ICT และ Multimedia
- ☑ - อาเซียนศึกษา
- การพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพ
 - ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม
 - * ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม
 - * การคิดเชิงวิพากษ์ และการแก้ปัญหา
 - * การสื่อสารและการร่วมมือทำงาน
 - ทักษะการสื่อสาร สื่อ และเทคโนโลยี
 - * ความรู้พื้นฐานด้านเทคโนโลยี
 - * ความรู้พื้นฐานด้านสื่อ
 - * ความรู้พื้นฐานด้าน ICT

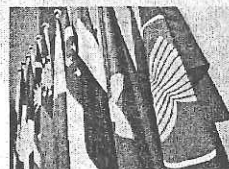
ประเด็นที่ 5. การส่งเสริมอุดมศึกษารองรับผู้นำเศรษฐกิจ
ในประชาคมอาเซียน

๕.๑ จัดการศึกษาเชิงรุกสู่ประชาคมอาเซียน

- ส่งเสริม Thailand Cyber University
- สนับสนุนความร่วมมือรัฐ-มหาวิทยาลัย
จัดตั้งมหาวิทยาลัยในประชาคมอาเซียน
- ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรการจัดการศึกษา
ให้มีมาตรฐานสากลทั้งระบบ

๕.๒ ส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการกับประเทศเพื่อนบ้าน

- ให้นักศึกษาอาเซียนศึกษาในประเทศไทย
- ให้อาจารย์/นักวิจัยอาเซียนมาศึกษาและพัฒนา
ในประเทศไทย
- ขยายสหกิจศึกษาสู่อาเซียน

35

ประเด็นที่ 5. การส่งเสริมอุดมศึกษารองรับผู้นำเศรษฐกิจ
ในประชาคมอาเซียน (ต่อ)

๕.๓ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษาให้มีมาตรฐานสากล

- พัฒนาห้องสมุด แหล่งเรียนรู้
- พัฒนาคณะนักศึกษ และศูนย์บริการนักศึกษา
- พัฒนาระบบการรับนักศึกษา ระบบลงทะเบียน และ
ระบบงานบริการต่างๆ ให้มีความเป็นสากล

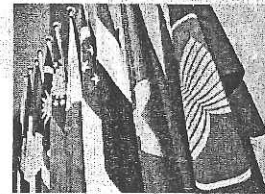
36

ประเด็นที่ 3. การสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง
สู่ประชาคมอาเซียน (ต่อ)

- ทักษะชีวิตและการทำงาน
 - * ความยืดหยุ่น และความสามารถในการปรับตัว
 - * ความคิดริเริ่มและการขึ้นนำตนเอง
 - * ทักษะทางสังคม และการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม
 - * การเพิ่มผลผลิต และความรู้รับผิดชอบ
 - * ความเป็นผู้นำ และความรับผิดชอบ

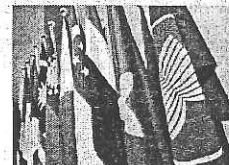
๕๕ การพัฒนาทักษะพื้นฐานเพื่อการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง
สู่ประชาคมอาเซียน

- ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ
- ทักษะการนำความคิดไปสู่ความสำเร็จ
ทางธุรกิจ
- Branding and Creating
World Class Business

ประเด็นที่ 4. การส่งเสริมความเข้มแข็งด้านการวิจัย
ในมหาวิทยาลัย

- ๕๕ การลงทุนพัฒนาคณาจารย์ให้เป็นนักวิจัยระดับสากล
 - ทุนปริญญาเอก หลังปริญญาเอก
 - ทุนนักวิจัยรุ่นใหม่ กลุ่มวิจัย
- ๕๕ ส่งเสริมระบบงานสนับสนุนการวิจัยในมหาวิทยาลัย
 - นำวารสารวิชาการของไทยสู่สากล เช่น TCI
 - พัฒนาห้องปฏิบัติการวิจัย ศูนย์วิจัย ศูนย์ความเป็นเลิศ
เฉพาะด้าน
 - ส่งเสริม ASEAN Research Clusters
- ๕๕ ประเมินศักยภาพงานวิจัยของมหาวิทยาลัยแต่ละกลุ่ม/ประเภท
เพื่อให้การสนับสนุนทรัพยากรแบบอิสระ

 การก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ยุทธศาสตร์และภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาจะขึ้นอยู่กับ
วิสัยทัศน์ของผู้บริหารมหาวิทยาลัยว่าจะกำหนดจุดยืน และ
มุ่งมั่นพัฒนามหาวิทยาลัยของตนไปทิศทางใด แล้วปรับระบบ
บริหารให้สอดคล้องกัน จึงจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

37

สวัสดีครับ

ยินดีต้อนรับ

38

